

Eesti spordi harta

Täiendustega vastu võetud V Eesti Spordi Kongressil 29. novembril 2002 Tartus

Eesti Spordi Harta (ESH) on spordiliikumise kui terviksüsteemi struktuuri, funktsioneerimise ja arenemise põhimõtete kogum, mis on Eesti spordipoliitika alus, järgimiseks kõigile spordis osalejatele ja soovituslik valitsemisorganeile.

ESH määratleb spordi koha Eesti ühiskonnas, Eesti spordi üldised eesmärgid ja prioriteetid, organisatsioonilise põhistruktuuri ja juhtimise põhimõtted, sportimise korraldamise ja majandamise peamised teed.

ESH eesmärgiks on kujundada ühtset nägemust spordist ja sellele toetuvat tasakaalustatud spordipoliitikat, kooskõlastatud tegevust spordielu korraldamisel ja arendamisel Eestis.

ESH lähtub Eestimaa sporditraditsioonidest ja vajadustest ning järgib Euroopa Spordi Harta, Olümpiaharta ja teiste sporti reguleerivate rahvusvaheliste dokumentide põhimõtteid, peab vaieldamatuks spordi korraldamist Spordi Eetika Koodeksi kohaselt, vabana dopingu kasutamisest ja mistahes vägivallast.

ESH võetakse vastu ja selles tehakse muudatusi Eesti Spordi Kongressi kui spordiorganisatsioonide ja -üldsuse kõrgeima foorumi poolt.

1. Sport ja selle eesmärgid Eestis

1.1. Käesolevas hartas mõistetakse ja käsitletakse spordi üldmõiste all kõiki sportliku tegevuse organiseeritud ja organiseerimata vorme ning tasandeid koolieelsest kehalisest kasvatuses tippspordini.

1.2. Sport kui Eesti kultuuri lahutamatu osa on rahva kehalise, vaimse ja moraalse kasvatuses terviksüsteem, mis tugevdab elujõudu ja tervist, võimaldab eneseteostust ja vaba avatud suhtlemist, kujundab sportlik-aatelist ellusuhtumist teenides rahva heaolu ja elukvaliteedi tõusu. Vaimsus ja kultuursus, humanism ja isamaa-armastus, karskus, edupüüdlikkus, ausus, loovus ja töökus on aated, mida spordis järgida ja mida sport peab aitama kujundada. Aus mäng ja sportlikult väärikas käitumine ning olümpiaideede respektimine jäägu sportliku kasvatuses ideaalideks alati ja kõikjal. Sport kasvatab ja järgib säästva arengu põhimõtteid.

1.3. Kasvab spordi tähtsus ühiskonnas - nii sotsialiseerivast ja tervistuslikust kui majanduslikust aspektist. Spordisüsteemi kui spordiliikumise institutsioonilise osa vahetu põhieesmärk on kogu rahva kehaline vormisolek ja sportlik eluviis.

1.4. Eestis on igal inimesel sõltumata vanusest, soost, rahvusest, tõekspidamistest, päritolust, vähemustesse kuuluvusest, varanduslikust seisundist või mõnest muust tunnusest õigus osaleda spordis ning riiklikel ja kohaliku omavalitsuse organeil on kohustus luua vastavad võimalused. Sport ei seo end poliitiliste erakondade tegevusega.

1.5. Õppeprogrammiline kehaline kasvatus (spordi algõpetus) koos koolispordi ja terviseõpetusega annab sirguvale põlvkonnale vajalikud oskused, teadmised ja võimed püsida heas kehalises vormis, jätkata sportimist kogu elu vältel. Eesmärgiks on vähemalt kolme kehalise kasvatuses tunni rakendamine nädalas.

1.6. Tervisesport pakub sportliku liikumisharrastuse võimalust kõigile - väikelastest vanuriteni, naistele ja meestele, puuetega inimestele ja liikumisravi vajavatele. Eesti spordiorganisatsioonid võtavad aktiivselt osa ülemaailmsest liikumisest "Sport kõigile" arendades ja toetades sportimist looduses ja elukohtades, korraldades sportlikke üritusi, arendades igakülgset sporti töökohtades (firmasporti).

1.7. Võistlussport teenib sportliku eneseteostuse ja isiksuse arengu huve ja selle harrastamist soodustatakse kõigil soovijail. Ülemaalse võistlussüsteemi põhiteljeks on spordiklubide vaheline konkurents.

Eesti arendab tippporti püüdes väärikalt esineda rahvusvahelisel areenil, sealhulgas olümpiamängudel ning loob tippportlastele selleks võimalused, hoolitseb nende järelkasvu eest. Aktsepteeritud on elukutselise spordi viljelemine.

2. Spordiorganisatsiooni põhistruktuur ja juhtimine

2.1. Eesti spordiorganisatsiooni ülesehitus ja funktsioneerimine järgib demokraatlike põhimõtteid austades tegevusvabadust ja demokraatlikult vastuvõetud otsuste täitmist.

2.2. Spordiharrastus baseerub omaalgatuslike vabatahtlike spordiühenduste tegevusel. Valitsemisasutuste osa on toetav ning see määratakse Spordiseadusega, mis sätestab Eesti spordiliikumise õiguslikud alused.

Lähtudes Euroopa Spordi Hartast, mis hindab kõrgelt spordi tähtsust ühiskonnas, teevad valitsemisasutused spordiharta eesmärkide elluviimiseks tihedat koostööd spordiühendustega, toetavad sportimisvõimaluste loomist, koolitamist (ka täiend- ja ümberõpet), aitavad koordineerida spordiliikumist eelkõige selliste valdkondadega nagu haridus, tervishoid, sotsiaalhoid, piirkondlik planeerimine, keskkond, kaitsejõud, kultuurielu ja vaba aja veetmine.

Valitsemisasutused astuvad samme, et kaitsta ja kujundada spordi eetilisi tõekspidamisi, spordiga tegelejate inimväärikust ja ohutust.

2.3. Nii riiklikud kui ka kohaliku omavalitsuse täitevorganite spordistruktuurid hoolitsevad spordi miinimumvajaduste materiaalse katmise eest, sportimisalade ja spordirajatiste regionaalse kavandamise, spordispetsialistide koolituse tagamise, spordi ja sportlaste õiguste eest ning teostavad riiklikku spordipoliitikat ja riiklike vahendite sihipärase kasutamise kontrolli.

2.4. Spordiorganisatsioonide algne ja põhiline ühinemise vorm on spordiklubi. Klubid moodustuvad nii regionaalselt kui ka baasorganisatsioonide (koolid, ettevõtted, asutused jms.) juurde ning arendavad sportlikku, kultuurilist ja sporti teenindavat majanduslikku tegevust, teostavad spordialast väljaõpet ja hoolitsevad sportliku järelkasvu eest. Klubid võivad olla väga mitmesugused (ühe- või mitme spordiala klubid, võistlus- või tervisespordi klubid jne).

Igäühel peab olema õigus kuuluda spordiklubisse ja kasutada selle võimalusi ning kohustus täita oma klubi poolt kehtestatud reegleid.

Spordiklubid võivad vabatahtlikkuse alusel moodustada spordiklubide liite ja muid spordialaseid ühendusi.

2.5. Spordimeisterlikkuse arendamisel lähtutakse spordialakeskse juhtimise printsiibist, mis eeldab spordialaliitude iseseisvust oma tegevuses. Spordialade liidud hoolitsevad ühtlasi vastava ala laiendamise ja tervisesportlike vormide viljelemise eest.

2.6. Keskne organisatsioon vabatahtliku spordiliikumise korraldamiseks ja koordineerimiseks on spordialaliitude, seltside ja muude spordialaste ühenduste poolt vabatahtlikkuse alusel moodustatud Eesti Olümpiakomitee, kes korraldab ka osavõtu Olümpiamängudest. Spordiklubid, -seltsid, -liidud jm võivad moodustada mitmesuguseid erisihitisega ülemaalisi ühendusi (näiteks koolispordi, üliõpilasspordi, firmaspordi, maaspordi, puuetega inimeste spordi, veteranide jm. ühendused).

Tähtsamate spordipoliitiliste ja spordi majandamise otsuste väljatöötamiseks ning spordielu koordineerimisele kaasaaitamiseks tegutseb sporti haldava ministeeriumi juures silmapaistvatest spordikompetentsetest isikutest ühiskondlik Eesti Spordi Nõukogu.

Tervisespordi kui spordiliikumise osa üldine juhtimine ja abistamine lasub tervisespordi ülemaalisel ühendusel. Iga inimese liikumisharrastus tagatakse komplekselt - võimaluste loomisega nii koolides kui ka töökohtades, nii piirkondlikult kui ka individuaalsete tegevusvormidega.

2.7. Piirkonniti juhib spordielu kohalik spordiliit, kes juhindub selle piirkonna spordi üldekskogu otsustest. Riigi ja kohaliku omavalitsuste asutuste funktsioone täidavad maakondades, linnades ja valdades vastavad spordialased struktuuriüksused.

2.8. Spordialast õpetust antakse kõikidel tasanditel - vabahariduskoolitusena (rahvakoolitusena), täiend- ja tasemekoolitusena, õppeasutuste ja spordiorganisatsioonide ühistöös - ülemaaliste ja piirkondlike õppekeskuste võrgu kaudu. Spordi õpetamine ja harrastamine peab toimuma piisava arstliku kontrolli all.

3. Majandamine

3.1. Sporti majandatakse kombineeritult nii riiklikest, munitsipaalsetest kui ka juriidiliste ja füüsiliste isikute, samuti spordisüsteemi enda poolt loodud vahenditest. Kooli kehaline kasvatus ja osa spordiorganisatsioonide põhitegevusest kaetakse riigi ja kohaliku omavalitsuse eelarvetest. Säilitatakse ja arendatakse vabatahtliku sporditöö traditsioon kui oluline ressurss spordi viljelemisel.

3.2. Riigi- ja kohaliku omavalitsuse organid abistavad spordiühendusi ja spordiga tegelejaid vastastikku kasulike lepingute sõlmimisel äriühendustega, tööandjatega, massimeediaga ja teistega, välistades seejuures spordi ja sportlaste ekspluateerimise.

3.3. Spordirajatiste üldine planeerimine, rajamine ja ülalpidamine kuulub reeglina riigi ja kohalike omavalitsusasutuste kompetentsi. Spordirajatise tuleb ehitada ja kohandada nii, et seal saaksid harjutada ka puuetega inimesed.

3.4. Spordibaaside rajamise prioriteedid on: laste sportimisplatsid; liikumisrajad ja -alad; saalid ja ujulad. Spordirajatiste kavandamisel ja ehitamisel järgitakse säästlikkuse ja loodushoiu põhimõtteid. Taotletakse, et sisespordibaaside läbilaskevõime rahuldaks piirkondlikult kõigi soovijate sportimisvajaduse. Spordirajatise kasutatakse sportlikel ja sporti toetavatel ees-

märkidel. Vajalik on sportimisvõimaluste loomine kõigis ettevõtetes ja asutustes, kõigi tööandjate poolt.

4. Koolitamine, info ja teadus

Igal soovijal peab olema võimalus saada spordiõpetust ning iga spordiõpetaja peab olema erialaselt atesteeritud. Juhendamisel ja suunamisel spordis on nõutav kvalifikatsioon, mis tagab juhendatavate ohutuse ja tervise, samuti õppeprotsessi kasvatusliku efektiivsuse. See eeldab spordispetsialistide koolitust ülikooli tasemel, spordi kõiki aspekte puudutavat teaduslikku uurimistööd ja ajaga sammu pidava infosüsteemi funktsioneerimist. Riik toetab spordialaste ajakirjade ja õppematerjalide väljaandmist.

Massimeedialt oodatakse spordialast asjatundlikkust ja vastutustunnet Eesti spordielu kajastamisel, selle arengu ja aadete eest seismisel.

5. Koostöö

Eesti spordiorganisatsioonid teevad tihedat koostööd nii omavahel kui ka teistes, esmajoones sotsiaal-kultuurilistes valdkondades.

Rahvusvahelist spordialast koostööd arendatakse spordi kõigil tasandil kooskõlas rahvusvaheliste organisatsioonide tööjaotuse ja subordinatsiooniga.